

פרי קודש היולאים

לעילוי נשמת הרה"ח מנחם צבי ב"ר חיים יהזקאל לאזאר ז"ל חתן הגר"ר שלמה הירש זצ"ל חתן רבינו הגה"ק זצ"ל נלב"ע ט"ו שבט תשל"ו תנצב"ה

פרשת בא תשפ"ד

בס"ד, (שנה ב') גליון מס' 96

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל אבדק"ק סאסרעגען

פרשת בא

כשנלקחת מהאדם הבחירה הרי זה מר כמוות

והעתירו לד' אלקיכם ויסר מעלי רק את הפנות הזה

(שמות י, ז)

השי"ת הכביד את לבו, וכמו שנאמר בתחילת הפרשה (שם פסוק א) "כי אני הכבדתי את לבו וגו'", והרי זה מצב נורא ואיום, שרואה כי כלתה אליו ואל עמו הרעה, אך איבד את כח הבחירה.

לכן ביקש ממשה, "העתירו לד' אלקיכם ויסר מעלי רק את המות הזה", והיינו את מה שאינו יכול לבחור. (ח"א קנו)

יש לדקדק מה השתנה במכת ארבה שאמר עליה פרעה "המות הזה".

ונראה לפרש, שבמכה זו באו עבדי פרעה וזעקו (לעיל פסוק ז), "עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את האנשים ויעבדו את ד' אלקיהם הטרם תדע כי אבדה מצרים", ופרעה לא היה מסוגל לשמוע להם, כי

הטעם שנצטוו לקחת מהמצריים בהשאלה ולא במתנה

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה פלי כסף וכלי זהב

(שמות יא, ב)

הרב, על דרך שאמר הכתוב (דברים ח, יא-יד) "השמר לך וגו' פן תאכל ושבעת וגו' ובקרך וצאנך ירביון וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה ורם לבבך ושכחת וגו'", ואז יאמר אותו צדיק, אברהם אבינו, שאפילו שנטלו ממון רב, אך עבור איש ישראל אין זה נחשב ל"יצאו ברכוש גדול" אם על ידו מאבדים חלילה את האמונה בד', אלא הרי זה "עושר שמור לבעליו לרעתו" (קהלת ה, יב).

וזהו "שלא יאמר אותו צדיק", שיודע שרכוש גדול בלא אמונה אינו כלום, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם". "בהם" דוקא ולא "להם", והיינו שלא הוציאם באמת ברכוש גדול העומד לטובתו של אדם, דהיינו רכוש עם אמונה בד'.

ולכן אמר הקב"ה, "דבר נא באזני העם", בלשון בקשה, "וישאלו בני ישראל" בדרך שאלה ממצרים, אפילו שיהיה להם הרבה מביזת הים, ישאלו ממצרים וילמדו מהם וממה שאירע להם שמרוכ טוב קלקלו, למען ידעו ויזכרו שהכל פקדון בידם בעולם הזה ולמחר בעל הפקדון מבקש פקדונו, שעתיד ליתן דין וחשבון על הכל. ובוזה יקיים בהם, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", שזהו הרכוש הגדול והאמיתי הראוי לבני ישראל. (ח"א קנט)

פירש רש"י, "אין נא" אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירם על כך. שלא יאמר אותו צדיק אברהם, "ועבדום וענו אותם" קיים בהם, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" לא קיים בהם". ויש לדקדק, וכי רק מפני שלא יאמר אותו צדיק יקיים הקב"ה את הבטחתו. ועוד, היה די במה שיהא להם מביזת הים שהיתה רבה מביזת מצרים (ילקוט שיר השירים תתקפג). עוד צריך להבין, למה ציוה שישאלו ולא שיקחו במתנה, שהרי לא החזירו השאלה, והדבר עלול לגרום לטענה על בני ישראל, וכמו שהיה בימי אלכסנדרוס שבאו בני מצרים למשפט עם ישראל (סנהדרין צא, א).

ונראה לפרש על פי המבואר לעיל בפרשת שמות (ד"ה ושאלה אשה), שציוה הקב"ה שיקחו דווקא בדרך שאלה ולא מתנה, כדי ללמד את בני ישראל שכל הרכוש בעולם הזה הוא רק בדרך פקדון בדינו, ולמחר בעל הפקדון, והיינו הקב"ה, יתבע מאיתנו מה עשינו ברכוש. ולא כמו המצריים שהיה להם רב טוב (כמבואר בבראשית יג, יח על הפסוק "כגן ד' כארץ מצרים"), ולכן חטאו.

ואילו לא לקחו בשאלה, והיה הקב"ה מקיים הבטחתו רק בכיזת הים, עדיין היו בני ישראל עלולים להיכשל בחטא מחמת רכושם

1. ורבינו הגה"ק זצ"ל מוסיף ומבאר לפי זה לשון "דבר נא באזני העם", והיינו שיגלה את אונם בטעם הדבר הנ"ל, כדי שיבינו למה ציווה הקב"ה שיקחו דווקא בדרך שאלה.

נטפי תנחומין

בשם צאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל די בכל אתר ואתר, משתתפים אנו באבל בני משפחת האשה החשובה,

מרת חנה בת ר' משה פארקאש ע"ה

אלמנת הרה"ח ר' דוד ז"ל (בן מרת גאלדא ע"ה בת מרת בילא ע"ה בת מרת רבקה ע"ה בת רבינו הגה"ק זצ"ל)

נלב"ע ביום כ"ט טבת שנה זו, לאחר שנודככה ביסורים קשים.

תנחומינו לכל צאצאי, הרופא לשבורי לב יחבוש לכאבכם וינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ולא תדעו צער. נשמתה תעלה בגנוי מרומים לחסות בצל כנפי השכינה, להמליץ טוב על כל בני המשפחה לטוב לנו כל הימים, עדי נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים, כביאת גואל צדק, אכ"י"ר.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש היולאים ח"א עמ' ז)

נא להתפלל לרפואת צאצאי רבינו הגה"ק זי"ע הרה"ח ר' הילל דוב בן חנה דבורה הי"ו (גאנץ), והרה"ח ר' אברהם אשר בן רבקה הי"ו בתוך שאר חולי ישראל

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיין

א. בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לכו.

כתב בעל הטורים, 'בא' עולה בגימטריא ג', רמז לו ג' מכות יביא עוד עליו, עכ"ל. והיינו שעם ההתראה על מכת ארבה, רמז משה רבינו לפרעה והתרה בו גם על מכות חושך ובכורות שעתידות לבוא עליו.

והנה עה"פ 'ויהי חושך אפלה שלושת ימים', פירש רש"י, ולמה הביא עליהם חושך, שהיו בישראל באותו הדור רשעים ולא היו רוצים לצאת, ומתו בשלשת ימי אפלה, כדי שלא יראו מצרים במפלתם ויאמרו אף הן לוקין כמונו. ועוד, שחיפשו ישראל וראו את כליהם, וכשיצאו והיו שואלין מהן, והיו אומרים אין בידנו כלום. אומר לו, אני ראיתיו בביתך ובמקום פלוני הוא, עכ"ל. נמצא שמכת חושך באה לטובתם של ישראל, מחמת שני טעמים.

ואם כן, לכאורה גם אם פרעה היה מתרצה לשלח את ישראל, היתה מוכרחת לבוא מכת החושך, לטובת ישראל. וזה היה קשה למשה רבינו, כיצד יתרה בפרעה על ג' מכות, ובתוכם מכת חושך. הלוא תכלית ההתראה היא להביא את פרעה שישלח את ישראל, ואם יתרצה לא תבוא המכה. אבל מכת חושך צריכה לבוא משום טובתם של ישראל, ואז יאמרו משה בדאי הוא. לכן דוקא כאן נימק הקב"ה למשה ואמר לו, 'כי אני הכבדתי את לכו ואת לב עבדיו'. כלומר, אל תתיירא, כי פרעה לא יסכים לשלח את העם עד אחר מכת בכורות.

ב. דבר באזני העם וישאלו איש מאת רעהו וגו' כלי כסף וכלי זהב.

פירש רש"י, אין 'נא' אלא לשון בקשה, בבקשה ממך, הזהירם על כך. שלא יאמר אותו צדיק, אברהם, 'ועבדום ועינו אותם' קיים בהם, 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול' לא קיים בהם, עכ"ל. ויש להבין, מהו לשון 'הזהירם על כך', וכי יש צורך להזהיר על לקיחת כלי כסף וכלי זהב.

ונראה לי ליישב, ש'וישאלו' משמעותו על מנת להחזיר, וזה לא היה נחא לישראל, שהרי הובטחו שייגאלו ממצרים לחירות עולם ולא יחזרו לשם. לפיכך אמר השי"ת למשה רבינו, "בבקשה ממך, הזהירם על כך", שייבקשו בלשון השאלה. והטעם לכך, כי לפי ריבוי העם, שייצאו יותר ממששים ריבוא, גם אם היו המצריים נותנים להם רכוש במתנה, הרי בודאי לא היה נותנים את כל אשר להם, ולא היה מתקיים 'ברכוש גדול' דייקא.

לכן אמר הקב"ה 'וישאלו' בלשון השאלה, לזמן מה, ואז השאלום המצריים רכוש רב. ותכלית ההשאלה היתה כדי שירדפו אחריהם, כמו שפירש רש"י בפרשת בשלח, עה"פ 'וייהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם', 'נהפכו לרדוף אחריהם בשביל ממנום שהשאלום', אבל אם היו מקבלים איזה רכוש במתנה, לא היו רודפים אחריהם. וכיון שרדפו טובעו בים סוף, 'וגדולה היתה ביזת הים מביזת מצרים' (רש"י להלן טו, כב), וע"י שתי הביזות נשלם 'רכוש גדול'. וזהו 'ואחרי כן', אחר יציאת מצרים וקריעת ים סוף יצאו 'ברכוש גדול'. ודו"ק וקל להבין.

ברכת מזל טוב

לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ר' משה צבי בנימין הי"ו ובנו הרה"ח ר' חיים יחזקאל הי"ו

לרגל נישואי הנכד-הבן החתן אברהם ני"ו עב"ג הכלה בת הרה"ח ר' עקיבא יצחק גרינברגר הי"ו

החתונה אי"ה ביום א' בשלח אור ל"ב שבט באולמי פארהאנד בבית שמש

הרה"ח ר' יצחק בערל הערשקאוויטש הי"ו (בן הרה"ח ר' מרדכי ז"ל ותכלח"א מרת יענטא תחי') ולחתנו הרה"ח ר' דוד ביקעל הי"ו לרגל

נישואי הנכד-הבן החתן יוסף אלי' הי"ו עב"ג הכלה בת הרה"ח ר' שמחה ישראל וויזער הי"ו

החתונה אי"ה ביום ג' בשלח אור ל"ד שבט באולם כנור דוד במאנרא נ"י.

הרה"ח ר' יהודה חיים גוטר וב"ב הי"ו ובנם הרה"ח ר' מרדכי פוקס הי"ו

לרגל נישואי הנכד-הבן החתן שלום אליעזר ני"ו עב"ג הכלה בת הרה"ח ר' יהודה מנחם צבי ענגעל הי"ו

החתונה אי"ה ביום ד' בשלח אור ל"טו שבט באולמי ארמונות חן בבני ברק

הרה"ח ר' חנינא צבי פרקש הי"ו ולחתנו הרה"ח ר' משה שטרן הי"ו

לרגל אירוסים הבת הכלה עב"ג החתן אשר זעליג צייגר הי"ו בן הרה"ח ר' אפרים משה הי"ו

הרה"ח ר' הלל מרדכי הוס הי"ו לרגל אירוסים בנו החתן אלימלך ני"ו עב"ג הכלה בת הרה"ח ר' שמואל דוד טסלר הי"ו

הרה"ח ר' חנינא צבי פרקש הי"ו ולחתנו הרה"ג יעקב קליין שליט"א ולחתנו הרה"ח ר' יוסף דושינסקי הי"ו לרגל הולדת הנין-הבן-הנכד

יהי רצון שיזכו לרוזת מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם,

ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים

נא לשלוח בקשה לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.